

SVĚRACÍ KAZAJKA. Tak drastické jako ve stejnojmenném americkém filmu omezení pohybu u českých pacientů nebývá, ale ani tak není moc příjemné.

Pacient zlobí? Přivážeme ho

Kdy je možné „přikurtovat“ handicapovaného pacienta na lůžko? Novela zákona o sociálních službách dává ústavům více pravomocí. Neziskové organizace varují, že si lékaři často usnadňují práci.

Domovy pro handicapované nebo pro seniory mohou v současnosti obtížně zvladatelné pacienty upoutat na lůžko až poté, co selžou jiné způsoby uklidnění. Například odvrácení pozornosti, rozptýlení či prostý rozhovor. V případě neúspěchu následují například úchopy. Teprve pak může přijít umístění v zabezpečené místnosti nebo otupení za pomoci léků.

Nejsou lidi

To se má změnit v souvislosti s novelou zákona o sociálních službách, již připravilo ministerstvo práce a sociálních věcí a která teď prošla připomínkovým řízením. „Ruší se pořadí jednotlivých opatření omezujících pohyb,“ konstatuje Jiří Horecký, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb. Novela zaměstnancům sociálních zařízení sice předpisuje, že mají zvolit nejmírnější řešení, ale pokud se jim nebude chtít řešit situaci jinak, budou moci sáhnout rovnou k tomu drastičtějšmu.

Podle ministerstva práce si to žádá praxe. „Důsledné dodržování jednotlivých opatření může být kontraproduktivní. Poskytovatel tak nově bude například moci „přeskočit“ fyzické úchopy, když ví, že tato metoda se

u daného klienta neosvědčila,“ konstatuje Jiří Vaněk z tiskového odboru ministerstva.

Podle neziskových organizací zaměřených na práva lidí s duševními onemocněními je ale často problém v tom, že sociální ústavy buď nemají proškolené lidi na to, aby zvolily mírnější variantu utišení, nebo si prostě ulehčují práci. „Stane se pak, že než aby lékař uklidnil za pomoci personálu pacienta třeba prostřednictvím úchopů, rovnou ho omezí na pohybu na lůžku,“ říká Jan Jaroš, výkonný ředitel občanského sdružení Kolumbus.

Pozitivní sice podle něho je, že lékaři budou moci svobodně volit mezi „otupením“ pacienta za pomoci léků a omezením pohybu. „Problém ale je, že často neexistuje přesné odůvodnění ani statistiky toho, kolikrát třeba přikurtování nebo léky použili,“ dodává Jaroš. Ministerstvo však chystá opatření, podle něž sociální ústavy budou muset vést evidenci omezení pohybu samostatně mimo zdravotní dokumentaci. Do té totiž nemůže případná inspekce nahlížet.

Česko bylo za znemožnění pohybu mimo lůžko několikrát kritizováno, a to především kvůli klecovým lůžkům. Mezinárodní bouři vyvolala v roce 2004

reportáž v britském nedělníku Sunday Times, kterého si všimla J. K. Rowlingová, autorka knih o Harrym Potterovi. Ta spustila proti zneužívání těchto lůžek kampaň, k níž se připojily i OSN či britská televize BBC. Česku kvůli tomu hrozily mezinárodní soudy, proto od používání klecových lůžek ustoupilo. Jejich používání se do značné míry nahradilo různými medikamenty s utišujícími účinky.

Zpřísnění pro domovy důchodců

Ministerstvo se v novele zaměřuje i na nelegální domovy pro seniory. Ty se v poslední době ocitly pod palbou kritiky, protože bez jakéhokoli povolení a občas i zdravotnického zázemí nabízejí stejné služby jako ty legální. Stačí jim pouze, když si najmou člověka s licenci asistenta sociálních služeb. „Některé si zřizují jenom ubytovny, kde nabízejí péči formou těchto asistentů,“ říká Jiří Vaněk z ministerstva práce.

Tyto domovy jsou často předražené, některé z nich byly zavřeny až poté, co se v nich zjistilo týrání seniorů. Protože ústavy neměly registraci, nikdo je nekontroloval. Obecní úřady podle plánů ministerstva dostanou za povinnost taková zařízení aktivně vyhledávat a kontrolovat. Tvrdší dohled ale bude i na legální domovy důchodců, kterým ministerstvo bude moci nově okamžitě odebrat licenci nebo do nich dosadit nucené správce, kdyby tam docházelo třeba právě k týrání.

Pavel Cechl ■